

Συνέντευξη

ΣΤΟΝ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟ ΖΑΚΟ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΕΒ Ελεγχόμενες μέχρι στιγμής οι επιπτώσεις της κρίσης

Ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ), Γιώργος Παντελίδης, εκφράζει την ανησυχία του για την επίδραση της κρίσης στη Μέση Ανατολή στην κυπριακή οικονομία, σημειώνοντας την ίδια ώρα πως η εικόνα που μεταφέρεται από την αγορά, είναι αυτή μιας οικονομίας που λειτουργεί μεν, αλλά συγκρατημένα και με επιφυλακτικότητα.

Όπως εξήγησε σε συνέντευξή του στον «Φ», η αύξηση των τιμών του πετρελαίου λόγω της γεωπολιτικής αστάθειας αυξάνει το κόστος ενέργειας και εντείνει τις πληθωριστικές πιέσεις. Παράλληλα, όπως επισημαίνει, η Κύπρος, αν και δεν εμπλέκεται στις συγκρούσεις, επηρεάζεται αρνητικά από την γεωγραφική της εγγύτητα, αφού έχει προκληθεί «λανθασμένα» αντίληψη κινδύνου σε διεθνές επίπεδο.

Η Κύπρος, όπως συμπληρώνει, εξαρτώμενη από εισαγωγές ενέρ-

γιας, είναι ευάλωτη στις διακυμάνσεις των τιμών και το αποτέλεσμα είναι αύξηση του κόστους ζωής και μειωμένο διαθέσιμο εισόδημα για τα νοικοκυριά, τα οποία αλλάζουν τις καταναλωτικές τους συνήθειες με αποτέλεσμα τη μειωμένη ανάπτυξη της οικονομίας.

Παρά την ανθεκτικότητα της κυπριακής οικονομίας, ο κ. Παντελίδης τονίζει την αβεβαιότητα που επικρατεί και την ανάγκη για προσεκτικό μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον τουριστικό τομέα.

Η ΟΕΒ, όπως σημειώνει, παρακολουθεί στενά τις ανάγκες των επιχειρήσεων και καταγράφει τις ανησυχίες τους. Η αβεβαιότητα επηρεάζει τη ζήτηση σε τομείς όπως ο τουρισμός, το λιανικό εμπόριο και η εστίαση, το οποίο πλήττει την ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας. Παράλληλα, η ΟΕΒ επισημαίνει την ανάγκη για ενίσχυση των εξαγωγών και

Τα μέλη της ΟΕΒ λειτουργούν σαν “οικονομικοί αισθητήρες”, καταγράφουν σε πραγματικό χρόνο τους κραδασμούς της αγοράς και τροφοδοτούν τους μηχανισμούς της ΟΕΒ με επικαιροποιημένα και αξιόπιστα δεδομένα

την προστασία των σημαντικών τομέων, όπως ο φαρμακευτικός κλάδος και το χαλούμι.

Για τα μέτρα που ανακοίνωσε η Κυβέρνηση για την αναχαίτιση της ακρίβειας, η ΟΕΒ τα χαιρετίζει αλλά εκφράζει επιφυλάξεις για την επάρκειά τους με την Οργάνωση να εμφανίζεται πρόθυμη να καταθέσει και δικές της εξηγήσεις. Ο κ. Παντελίδης υπογραμμίζει ότι απαιτείται διαρκής αξιολόγηση της κατάστασης και προσαρμογή των μέτρων σύμφωνα με τις εξελίξεις στον τουριστικό τομέα.

Υπάρχει λανθασμένη άποψη για την Κύπρο

-Πόλεμος στη Μέση Ανατολή. Αύξησης πετρελαίου, ακρίβεια, άλλα προβλήματα παγκοσμίως. Πόσο πιστεύετε ότι επηρεάζεται η Κύπρος τη δεδομένη στιγμή και σε ποιο βαθμό;

Η κλιμακούμενη ένταση στη Μέση Ανατολή επηρεάζει την Κύπρο μέσω πολλαπλών διαύλων, με κυριότερο το ενεργειακό κόστος, αλλά και με σημαντική επιβάρυνση του γενικότερου ο-

κονομικού κλίματος. Η Κύπρος, ως καθαρός εισαγωγέας ενέργειας, είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών πετρελαίου. Η αύξηση των τιμών σε μεγάλο βαθμό μετακυλίεται στο κόστος ηλεκτροπαραγωγής, στις μεταφορές, στην παραγωγή και στην εφοδιαστική αλυσίδα, δημιουργώντας μεσοπρόθεσμα ένα ντόμινο αυξήσεων του κόστους σε αγαθά και υπηρεσίες. Αυτό οδηγεί σε ενίσχυση των πληθωριστικών πιέσεων και επηρεάζει τόσο τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων όσο και το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Ταυτόχρονα, η γεωπολιτική αστάθεια ρίχνει βαριά σκιά στο οικονομικό κλίμα, προκαλώντας σειρά αρνητικών ψυχολογικών αντιδράσεων στην καταναλωτική συμπεριφορά. Η αβεβαιότητα που δημιουργείται σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο επιβραδύνει τις αποφάσεις για

Να μην είναι αναξιόποιτη η ΟΕΒ

-Κύριε Παντελίδη, όντως βλέπουμε την ΟΕΒ να συμμετέχει με ενεργό παρουσία, σε ανώτατο επίπεδο στα πιο ισχυρά σώματα των ευρωπαϊκών θεσμών. Σας είδαμε μέσα σε λίγους μήνες, να εκπροσωπείτε σε τρεις τουλάχιστον περιπτώσεις τους Κύπριους επιχειρηματίες στην Τριμερή Κοινωνική Σύνοδο Κορυφής στις Βρυξέλλες, με την Ούρσουλα φον ντερ Λάνν και τον Αντόνιο Κόστα. Οστόσο, δεν βλέπουμε την ΟΕΒ στις Κυβερνητικές πρωτοβουλίες για την πρόωθηση των εξαγωγών και την προσέλκυση επενδύσεων. Πώς το εξηγείτε; Γιατί συμβαίνει αυτό;

Όντως η διεθνής δράση της ΟΕΒ είναι έντονη και ουσιαστική, ιδιαίτερα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Όπως γνωρίζετε, η ΟΕΒ είναι η μοναδική Κυπριακή Οργάνωση που είναι μέλος στη μεγαλύτερη και με διαφορά πιο ισχυρή Επιχειρηματική Οργάνωση στην Ευρώπη, τη BusinessEurope, στην οποία συμμετέχουν οι μεγαλύτερες Εργοδοτικές Οργανώσεις από 36 Ευρω-

παϊκές χώρες. Σε αυτή τη μεγάλη Οργάνωση έχω την τιμή να είμαι Αντιπρόεδρος και να συμμετέχω σε πολλές και εξόχως σημαντικές συναντήσεις με τους ανώτατους αξιωματούχους των Ευρωπαϊκών θεσμών. Παράλληλα η ΟΕΒ είναι η μοναδική Κυπριακή Οργάνωση που είναι Μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργοδοτών και ο Γενικός μας Διευθυντής είναι Μέλος στο Γενικό Συμβούλιο της Οργάνωσης αυτής, η οποία έχει υπό την ομπρέλα της τις μεγαλύτερες Εργοδοτικές Οργανώσεις από 152 Χώρες.

Το κύρος της ΟΕΒ και η διεθνής δικτύωση της αποτελούν, κατά τη γνώμη μου, εθνικό κεφάλαιο, το οποίο είναι βέβαιο ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα αξιοποιήσει προς όφελος του τόπου μας. Πρέπει να αναγνωρίσω ότι ο κ. Χριστοδουλίδης έχει τοποθετήσει πολύ ψηλά στις προτεραιότητες του την προαγωγή των οικονομικών συμφερόντων της χώρας σε διεθνές επίπεδο. Σε αυτή την ουσιαστική προσπάθεια του, δεν νοείται να αφήσει

αναξιόποιτη την ΟΕΒ και τους 120 Επιχειρηματικούς και Επαγγελματικούς Συνδέσμους Μέλη της που προέρχονται από όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Είμαι επίσης βέβαιος ότι τόσο στην επικείμενη αποστολή στην Ινδία τον Μάη και στο Καζακστάν τον Ιούνιο όσο και σε όσες άλλες ακολουθήσουν, η ΟΕΒ και τα Μέλη της θα κληθούν να συμμετάσχουν και να ενισχύσουν τις προσπάθειες του Προέδρου και της Κυβέρνησης.

Άλλο ο Invest Cyprus, άλλο η ΟΕΒ

-Μήπως αυτό είναι ρόλος του Invest Cyprus;

Ο Invest Cyprus είναι μια κρατική εταιρεία ιδιωτικού δικαίου με αποκλειστικό μέτοχο την Κυβέρνηση. Είναι ένας οργανισμός που ορθά δημιούργησε η Πολιτεία για να μπορεί να κινείται εύελκτα, με ταχύτητα και δημοκρατικότητα χωρίς τους περιορισμούς του δημόσιου δικαίου. Κάνει εξαιρετική δουλειά, αλλά δεν εκπροσωπεί τις

επιχειρήσεις - εκπροσωπεί το Κράτος. Οι προσπάθειες της Πολιτείας για προαγωγή των επενδύσεων, των εξαγωγών και των επιχειρηματικών συνεργασιών ενισχύονται θεαματικά και αποκτούν πρακτική αξία με την συμμετοχή των ίδιων των επιχειρηματιών και των δύο εθνικών, συλλογικών φορέων τους - του ΚΕΒΕ και της ΟΕΒ. Ούτε μόνο η συμμετοχή της ΟΕΒ και των Μελών της μπορεί να καλύψει τις επιδιώξεις του Προέδρου της Δημοκρατίας, αφού κάποιοι Επιχειρηματικοί Σύλλογοι είναι Μέλη μόνο στο ΚΕΒΕ. Αυτόνομα δε, ούτε το αντίστροφο μπορεί να καλύψει το όραμα του Προέδρου, αφού οι περισσότεροι από τους 120 Συνδέσμους Μέλη της ΟΕΒ δεν εκπροσωπούνται από το ΚΕΒΕ. Πρέπει να πω ότι είμαι σε επαφή με τον Πρόεδρο για το θέμα αυτό, ο οποίος σιωπαστικά εξακαθαρίζει σε κάθε ευκαιρία ότι στην προαγωγή των συμφερόντων της χώρας, δεν χωρούν ούτε αποκλεισμοί ούτε αποκλειστικότητες περασμένων δεκαετιών.

Η Κύπρος είναι ασφαλής

-Να πάμε και στο θέμα του τουρισμού που είναι η ραχοκοκαλιά της κυπριακής οικονομίας. Θεωρείτε πως έχει επηρεαστεί από την επίθεση στις Βάσεις; Και αν ναι, είναι αναστρέψιμη αυτή η κατάσταση μέχρι το καλοκαίρι του 2026;

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες της κυπριακής οικονομίας αλλά είναι ευαίσθητος σε γεωπολιτικές αναταραχές. Το περισσότερο στις Βρετανικές Βάσεις δημιούργησε αρχικά ανησυχία και επηρέασε τη ψυχολογία των τουριστών και των συνεργατών του κλάδου.

Τη γενικότερη ψυχολογία επιβάρυνε η διακοπή των πτήσεων από Ευρωπαϊκούς προορισμούς που εφόρμωσαν για λίγες μέρες κάποιοι μεγάλοι αερομεταφορείς, καθώς επίσης και η αναστολή για τον Μάρτιο των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην χώρα μας. Μέχρι στιγμής η ζημία αν και είναι σημαντική, μπορεί με τις κατάλληλες κινήσεις να περιοριστεί ή και ενδεχομένως να εξουδετερωθεί μέχρι το τέλος του έτους.

Μου δίνετε όμως την ευκαιρία με την ερώτησή σας αυτή, να αναφέρω ότι με τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη, τον Υπουργό Εργασίας και τον ΓΓ της ΣΕΚ συναντήσαμε στις 18 Μαρτίου στις Βρυξέλλες, την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σε αυτή τη σύσκεψη ζήτησα από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιν και τον Αντόνιο Κόστα να επιδείξει η Ευρωπαϊκή Ένωση έμπρακτη αλληλεγγύη στη χώρα μας και να επιβεβαιώσει δια του παραδείγματος ότι η Κύπρος είναι ασφαλής προορισμός και να πραγματοποιηθούν στο νησί όλες οι συνεδρίες, δράσεις και εκδηλώσεις της ΕΕ όπως είναι προγραμματισμένες για το υπόλοιπο της Κυπριακής Προεδρίας. Με ικανοποίηση ακούσαμε την επόμενη μέρα την Ούρσουλα φον ντερ Λάιν, να δηλώνει δημόσια ότι από την 1η Απριλίου όλες οι δραστηριότητες θα πραγματοποιούνται στην Κύπρο με απόλυτη κανονικότητα όπως ήταν από την αρχή σχεδιασμένες και ότι η Κύπρος ήταν και παραμένει ένας ασφαλής προορισμός.

νέες επενδύσεις, ιδιαίτερα σε τομείς που απαιτούν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και φέρνουν αποδόσεις με αισθητή χρονοκαθυστέρηση. Παρόλο που η Κύπρος δεν έχει καμία σχέση με τις συγκρούσεις, η γεωγραφική της εγγύτητα δημιουργεί λανθασμένα αντίληψη κινδύνου σε διεθνές επίπεδο.

Στην παρούσα φάση, η οικονομία της Κύπρου επιδεικνύει ανθεκτικότητα, καθώς οι επιπτώσεις παραμένουν ελεγχόμενες αφού δεν έχουν καταγραφεί σοβαρές διαταραχές στις εφοδιαστικές αλυσίδες ή στη λειτουργία κρίσιμων τομέων. Ωστόσο, η ΟΕΒ τονίζει ότι η κατάσταση χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό αβεβαιότητας. Σε περίπτωση παρατεταμένης κρίσης ή περαιτέρω κλιμάκωσης, οι επιπτώσεις θα ενταθούν, ασκώντας πιέσεις επί της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών επιχειρήσεων.

Οι οικονομικοί αισθητήρες της ΟΕΒ

-Τι είναι αυτό που σας ανησυχεί και τι μηνύματα λαμβάνετε από την αγορά;

Όπως γνωρίζετε, η ΟΕΒ εκπροσωπεί ένα τεράστιο μέρος του ΑΕΠ της χώρας έχοντας επιχειρήσεις και Επιχειρηματικούς/Επαγγελματικούς Συνδέσμους Μέλη, σε όλους τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας. Τα Μέλη μας λειτουργούν σαν «οικονομικοί αισθητήρες», καταγράφουν σε πραγματικό χρόνο τους κραδασιούς της αγοράς και τροφοδοτούν τους μηχανισμούς της ΟΕΒ με επικαιροποιημένα και αξιόπιστα δεδομένα. Η εικόνα που μεταφέρεται λοιπόν από την αγορά, είναι αυτή μιας οικονομίας που λειτουργεί μεν, αλλά συγκρατημένα και με επιφυλακτικότητα. Οι επιχειρήσεις εκφράζουν έντονη ανησυχία σε σχέση με την κρίση στη Μέση Ανατολή, οι επιπτώσεις της οποίας είναι ευθέως ανάλογες με τη χρονική της διάρκεια. Επιπρόσθετα, ανησυχείται ήδη αισθητή μεταβολή στην καταναλωτική συμπεριφορά. Τα νοκοκυριά εμφανίζονται πιο προσεκτικά στις δαπάνες τους, δίνοντας προτεραιότητα σε βασικές ανάγκες και περιορίζο-

ντας μη απαραίτητες αγορές. Η εξέλιξη αυτή επηρεάζει τη ζήτηση σε διάφορους τομείς, ιδιαίτερα στο λιανικό εμπόριο, στον επισιτιστικό τομέα και στις υπηρεσίες, που όπως καλά γνωρίζετε μεγάλο μέρος της ανάπτυξης της Κυπριακής οικονομίας στηρίζεται στην κατανάλωση. Συρρίκνωση της κατανάλωσης προκαλεί ευθέως ανάλογη συρρίκνωση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ της χώρας. Η διαχείριση της αβεβαιότητας και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης αποτελούν κρίσιμες προκλήσεις για την επόμενη περίοδο. Θα πρέπει επίσης να υιοθετηθούν πρωτοβουλίες για διατήρηση και ενίσχυση των εξαγωγικών δραστηριοτήτων της χώρας, πχ φάρμακα και χαλούμι, που διαφαίνεται ότι έχουν επίσης επηρεαστεί από την εν λόγω κρίση.

Η κρίση αυτή και οι παρενέργειες της επισκιάζουν όσο διαρκούν, τα πολύ σοβαρά προβλήματα στην κτηνοτροφία και την βιομηχανία τροφίμων που προκαλεί η άλλη σοβαρή περιπέτεια του αφθώδους πυρετού. Όμως, παρά το ότι η κρίση στη Μέση Ανατολή απορροφά την προσοχή πολιτείας και κοινωνίας, απαιτούνται ταυτόχρονα αποτελεσματικοί χειρισμοί και θαρραλέες αποφάσεις για μόνιμα και διαρκείς λύσεις, τόσο για την κρίση της κτηνοτροφίας όσο και για το ζήτημα του υδατικού.

Κατανοούμε ότι η Κυβέρνηση πρέπει να κρατήσει εφεδρείες

-Ο Πρόεδρος ανακοίνωσε την Πέμπτη μια δέσμη μέτρων για την οικονομία και για αναχαίτιση της ακρίβειας. Σας ικανοποιούν αυτές οι αποφάσεις; Τι άλλο ενδεχομένως περιμένετε να δειτε σε αυτές τις αποφάσεις που δεν το έχετε δει;

Η ΟΕΒ χαιρέτισε τα μέτρα που εξήγγειλε η Κυβέρνηση, τα οποία είναι προς την ορθή κατεύθυνση. Ταυτόχρονα όμως διατύπωσε και επιφυλάξεις ως προς την επάρκεια τους για αντιμετώπιση των προβλημάτων που ήδη διαχειρίστηκαν οι συναφείς με τον τουρισμό επιχειρήσεις κατά τον Μάρτιο, αλλά ιδιαίτερα των προκλήσε-

ων που έχουν μπροστά τους να διαχειριστούν όσο διαρκεί η κρίση.

Σημαντικό επίσης είναι ότι, εκτός από τα ξενοδοχεία που είναι η ναυαρχίδα του τουρισμού μας, υπάρχει ένα μεγάλο επιχειρηματικό οικοσύστημα που λειτουργεί μέσα στον τουρισμό ως αναπόσπαστο μέρος του, που εμπλουτίζει το τουριστικό μας προϊόν, που ζει από τον τουρισμό και που δυστυχώς πλήττεται κατά ανάλογο τρόπο από τις αρνητικές εξελίξεις. Αναφέρομαι στην εστίαση και τη διασκέδαση, στα ταξιδιωτικά γραφεία και τα θεματικά πάρκα, στην ενοικίαση αυτοκινήτων και στα τουριστικά λεωφορεία, στα καταστήματα στις αμιγώς τουριστικές ζώνες και ευρύτερα.

Όλοι αντιλαμβανόμαστε ότι οι προβλέψεις για την εξέλιξη της τουριστικής χρονιάς δεν είναι ενθαρρυντικές και συνεπώς απαιτείται διαρκής αξιολόγηση της κατάστασης και ετοιμότητα για σχεδιασμό και εξαγγελία νέων, στοχευμένων συμπληρωματικών μέτρων.

Όπως ξέρετε όμως, η ΟΕΒ είναι πάντα με το ένα μάτι στην πραγματική οικονομία και τις ανάγκες των επιχειρήσεων και με το άλλο μάτι στα δημόσια οικονομικά και την μακροπρόθεσμη δημοσονομική ευρωστία. Και επειδή κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πόσο θα κρατήσει αυτός ο πόλεμος, αντιλαμβανόμαστε και κατανοούμε ότι η Κυβέρνηση πρέπει να κρατήσει εφεδρείες και δημοσονομικά μαξιλάρια για την περίπτωση που υπάρξει περαιτέρω διεθνής οικονομική επιδείνωση.

Απαιτείται προσεκτικός μεσοπρόθεσμος σχεδιασμός για αντιμετώπιση όλων των πιθανών σεναρίων σε σχέση τόσο με τη διάρκεια όσο και τους τομείς που εξελικτικά πλήττονται από την εν λόγω αστάθεια.

Εμείς θα αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα της εφαρμογής στην πράξη των εξαγγελθέντων μέτρων και σε συνεργασία με όλους τους βασικούς Φορείς του Τουρισμού – Μέλη μας, θα επανέλθουμε με πρόσθετες, τεκμηριωμένες και στοχευμένες εισηγήσεις.